

Göteborgs Stad

Stadsledningskontoret

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2015-04-02
Diarienummer 0868/15
Repronummer 95/2015

Juridik

Jan Persson
Telefon 031-368 03 46
E-post: jan.persson@stadshuset.goteborg.se

Permutation i stiftelsen Göteborgs Arbetarinstitut

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen

1. För stiftelsen Göteborgs Arbetarinstitut godkänns ändring av föreskrifter så att Göteborgs Arbetarinstitut upphör vara destinatär (mottagare) och att Kulturnämnden inträder i arbetarinstitutets ställe, alternativt att delar av Göteborgs Arbetarinstituts tidigare gällande ändamål blir angivet som stiftelsens ändamål.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att för stiftelsen ansöka om permutation hos Kammarkollegiet.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att vidta eventuella justeringar som kan komma att påkallas av Kammarkollegiet med anledning av stiftelsens permutationsansökan.

Sammanfattning

Stiftelsen Göteborgs Arbetarinstituts årliga avkastning ska enligt stiftelsens ändamål utbetalas till styrelsens för Göteborgs Arbetarinstitut för att användas till institutets ändamål. Göteborgs Arbetarinstitut avvecklades 1993 och verksamheten överfördes till Kulturnämnden. Länsstyrelsen anser att fortsatta utbetalningar från stiftelsen kräver permutation (ändring av föreskrifterna). Stadsledningskontoret föreslår att ett nytt ändamål fastställs genom ansökan om permutation hos Kammarkollegiet.

Ekonomiska konsekvenser

En permutation krävs för att stiftelsen ska kunna dela ut medel för sitt ändamål. Förändringen kommer inte ha någon direkt påverkan på ekonomin i Göteborgs stad men framtida utdelning kommer vara till gagn för stadens medborgare.

Barn-, jämställdhets-, mångfalds- miljö- och omvärldsperspektivet

Ärendet handlar om en förändring av mera administrativ karaktär och påverkar inte dessa perspektiv, eftersom stiftelsens slutliga ändamål inte förändras.

Bilaga 1 Kommunfullmäktiges beslut den 25 februari 1993, § 7

Bilaga 2 Arbetarinstitutets reglemente från 1930

Bilaga 3 Länsstyrelsen beslut den 18 februari 2015

Ärendet

Länsstyrelsen har i beslut den 18 februari 2015 beslutat förbjuda förvaltaren vidare utdelning ur stiftelsen till dess ändringar har skett av stiftelsens ändamål. För att kunna dela ut medel i enlighet med ändamålet bör Göteborgs stad som förvaltare ansöka om permutation hos Kammarkollegiet. Kommunfullmäktige har gett kommunstyrelsen delegation att fatta beslut om permutationsansökningar.

Bakgrund

Stiftelsen Göteborgs Arbetarinstitut, org.nr. 857500-4091, är en stiftelse med anknuten förvaltning. Kommunstyrelsen är förvaltare och Kulturnämnden utdelningsansvarig. Stiftelsens ändamål är att fonden ska utbetalas till styrelsen för Göteborgs Arbetarinstitut för att till institutets ändamål användas och med rätt att, efter stadsfullmäktiges beprövande, för samma ändamål använda jämväl kapitalet eller del därav.

Stiftelsen bildades genom att Göteborgs Stadsfullmäktige beviljade ett belopp ur Renströmska utdelningsfonden 1894. Initiativtagare till bildandet var Edvard O Wavrinsky med syfte att bereda kroppsarbetare allmännyttig kunskap genom föreläsningar om naturens och andens företeelser och deras lagar. Stadsfullmäktige antog 1930 ett nytt reglemente för institutet som trädde i kraft från 1932.

Av detta reglemente framgår att ”Undervisningen meddelas väsentligen genom populärvetenskapliga föreläsningkurser. Jämte dessa föreläsningkurser hållas enstaka allmänfattiga föredrag. I samband med föreläsningarna anordnas elementarkurser. Genom särskilda kommitterade, utsedda av institutets styrelse, anordnar denna även s.k. folkkonserter. Dagens politiska och religiösa meningsstrider få icke indragas inom området för arbetarinstitutets verksamhet. Institutets förvaltning omhändervades av en styrelse, bestående av 9 ledamöter, vilka utses av stadsfullmäktige.”

Kommunfullmäktige beslutade den 25 februari 1993, § 7, inrätta en ny nämnd, Göteborgs Kulturnämnd, fr.o.m. den 1 mars 1993. Vidare beslutades att till den nya kulturnämnden överföra samtliga arbetsuppgifter som bl.a. styrelsen för arbetarinstitutet ansvarade för. Sannolikt bedömdes då att eftersom Göteborgs Arbetarinstitut gått upp i en annan nämnd så behövdes ingen permutation, utan Kulturnämnden kunde fortsätta fullgöra stiftelsens ändamål.

Stiftelsens kapital uppgick vid årsskiftet 2014/2015 till cirka 343.000 kr. Kammarkollegiet har i beslut den 7 mars 2011 medgett att stiftelsen får förbruka såväl kapital som avkastning för ändamålet.

Kulturnämnden har, genom delegationsbeslut, de senaste åren delat ut följande belopp ur stiftelsen;

2010	75.000 kr
2011	27.500 kr
2012	246.500 kr
2013	0 kr
2014	236.300 kr

Under 2014 har utdelningen använts för renovering av scenvagn som används inom sommarunderhållningen och för en andra etapp av påbyggnad av tak under publikplatser vid Slottsskogsteatern. Beslutet fattades den 29 januari 2014. Nämnden ansåg att detta främjade sådan verksamhet och aktiviteter som låg under f.d. Arbetarinstitutets tidigare ansvarsområde.

Av Jubileumsskriften Göteborgs Arbetarinstitut 1883-1983 (Gösta Berrman och Lars Ideström) framgår institutets då hundraåriga historia, där fokus initialt varit föreläsningar för arbetareklassen och anordnande av folkkonserter. Arbetarinstitutets arbetsformer förändrades genom fullmäktigebeslut vid olika tillfällen vilket sedan ledde fram till ett nytt reglemente, godkänt av stadsfullmäktige vid sammanträde den 21 augusti 1930. Dessa bestämmelser trädde i kraft 1932 och därifrån har Göteborgs Arbetarinstitut betraktats som en kommunal nämnd. I slutet av 1940-talet fick Arbetarinstitutet i uppdrag att under sommarmånaderna ordna med underhållning på olika platser i Göteborg. Sommarunderhållningen växte och utvecklades till en fast institution. Arbetarinstitutet hade också starka kopplingar till folkhögskoleverksamhet och musikframföranden på olika boenden och i pensionärsklubbar, kallat "Speldags".

Av Arbetarinstitutets verksamhet kvarstår i dag främst Speldags, där artister bokas upp som uppträder i form av dans, musik, sång, teater och uppläsningar på olika platser i Göteborg samt besöker äldreboenden, träffpunkter och vårdavdelningar m.m. Vidare finns den etablerade Sommarunderhållningen med musik och andra kulturupplevelser, som under 2014 hade över 40.000 besökande vid 127 spelningar. Hemmascenen för sommarunderhållningen är Slottsskogsteatern. Ansvarig för verksamheten är stadens kulturnämnd.

Stadsledningskontorets bedömning

Stiftelsens ändamål är att utbetala medel till styrelsen för Göteborgs Arbetareinstitut för att användas till institutets ändamål. Kulturnämnden har 1993 inträtt i styrelsens roll och främjat institutets ändamål. Det ligger därmed nära till hands att anse att Kulturnämnden inträtt i Göteborgs Arbetarinstituts ställe och fortsatt institutets verksamhet med främst folkkonserterna och Speldags. Att förbättra Slottsskogsteatern, som varit Arbetarinstitutets hemmaarena, kan därmed hävdas vara i enlighet med institutets ändamål genom att medlen bidrar till att konserter genomförs. Det hade dock varit mera korrekt om stiftelsens medel använts direkt för att genomföra konserter, än till åtgärder på en scen. Kulturnämndens kostnader för musiker under sommarunderhållningen 2014 uppgick till 1.284.000 kr.

Även om arbetarinstitutet uppgått i Kulturnämnden, hänsyn tas till att det varit kommunfullmäktige som beslutat avsätta medel till stiftelsen och att pengarna använts för att främja genomförandet av folkkonserter, måste beaktas att stiftelselagens regler är stränga, eftersom en stiftelse inte har någon ägare som kan godkänna olika tolkningar.

För att ändamålet ska bli rätt och medel kunna utbetalas framöver måste förvaltaren därför ansöka om permutation av ändamålet.

Enligt 6 kap. 1 § stiftelselagen får föreskrifter ändras, upphävas eller i särskilt fall åsidosättas endast om de på grund av ändrade förhållanden inte längre kan följas eller har blivit uppenbart onyttiga eller uppenbart stridande mot stiftarens avsikter eller om det finns andra särskilda skäl. Vid ändring av föreskrifter om stiftelsens ändamål ska vad som kan antas ha varit stiftarens avsikt beaktas så långt som möjligt. Frågor om tillstånd till förändring prövas av Kammarkollegiet.

Eftersom stiftelsens ändamål varit att utbetala medel till en styrelse som inte längre finns bör grundförutsättningarna för permutation vara uppfyllda.

I första hand bör permutation sökas med den begränsade ändringen att Kulturnämnden blir destinatär (mottagare av medlen) i stället för Göteborgs Arbetarinstitut. Kulturnämnden ska då använda medlen på bästa sätt i förhållande till det reglemente som senast angett institutets ändamål. Användandet ska ske i nära samråd med förvaltaren för att säkerställa en korrekt hantering.

Om Kammarkollegiet inte godtar en sådan permutation bör i andra hand begäras att institutets syfte och ändamål enligt reglementet i väsentliga delar får utgöra stiftelsens ändamål. Med hänsyn till att stiftelsens kapital är begränsat och att permutation medgett att förbruka det, bör ändamålet företrädesvis inriktas på att anordna folkkonserter. Det är ju också den verksamhet som fullföljts genom kulturnämndens övertagande av arbetarinstitutets verksamhet.

Om inte heller detta godtas av Kammarkollegiet bör antaget reglemente den 21 augusti 1930 bli stiftelsens ändamål enligt följande:

Stiftelsens ändamål är att bereda tillfälle till inhämtande av allmännyttig kunskap och avser närmast att bibringa kännedom om naturens och andens företeelser och deras lagar. Egentlig yrkesundervisning faller utom stiftelsens verksamhet. Undervisningen meddelas väsentligen genom populärvetenskapliga föreläsningsskurser. Jämte dessa föreläsningsskurser hållas enstaka allmänfattliga föredrag. I samband med föreläsningarna anordnas elementarkurser. Vidare anordnas även s.k. folkkonserter.

Stadsledningskontoret

Jan Persson

Förste stadsjurist

§ 7

Dnr 610/92

Kommunstyrelsen
Kommunens nämnder och
bolag
Författningssamlingen
Handboksgruppen
Stadsrevisionen
Valberedningen

+ handling

Inrättande av kulturnämnd

HANDLING

1993 nr 30.

YRKANDEN

Arne Österberg (m) m.fl.: bifall till kommunstyrelsens förslag,

Margita Björklund (fp): bifall till kommunstyrelsens förslag under punkterna 1-6,

Per Hållén (v): enligt reservationen från v i kulturpolitiska ledningsgruppen att Göteborgs Arbetarinstitut skall vara fristående samt avslag på punkt 7.

PROPOSITIONSORDNING

Ordföranden ställer proposition på bifall till dels kommunstyrelsens förslag dels yrkandet från Per Hållén. Han finner att kommunstyrelsens förslag bifallits.

BESLUT

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Kulturstödsnämnden, konstnämnden, styrelsen för Arbetarinstitutet samt nämnden för Charles Felix Lindbergs donationsfond avvecklas den 28 februari 1993, vid vilken tidpunkt sagda nämnders reglementen upphör att gälla. De avvecklade nämnderna skall dock under tiden fram till den 30 juni 1993 avsluta sitt arbete samt upprätta bokslut.
2. En ny nämnd - Göteborgs kulturnämnd - inrättas fr.o.m. den 1 mars 1993.
3. Till den nya kulturnämnden överföres samtliga arbetsuppgifter som kulturstödsnämnden, konstnämnden, styrelsen för Arbetarinstitutet, nämnden för Charles Felix Lindbergs donationsfond samt kommunstyrelsens kulturpolitiska ledningsgrupp tidigare ansvarade för.
4. Namnberedningen samt kommunfullmäktiges beslutsrätt beträffande namnären den överföres till kulturnämnden.
5. Reglemente för Göteborgs kulturnämnd antages att gälla fr.o.m. den 1 mars 1993 enligt bilaga till stadskansliets tjänsteutlåtande.

2014-11-21

Bilaga 3 (Avskrift)

Reglemente

för Göteborgs arbetarinstitutets verksamhet, av stadsfullmäktige godkänt vid sammanträde den 21 aug. 1930

Göteborgs Arbetarinstitut har till syftemål att bereda tillfälle till inhämtande av allmännyttig kunskap och avser närmast att bibringa dem kännedom om naturens och andens företeelser och deras lagar. Egentlig yrkesundervisning faller utom institutets verksamhet.

Undervisningen meddelas väsentligen genom populärvetenskapliga föreläsningsskurser. Jämte dessa föreläsningsskurser hållas enstaka allmänfattliga föredrag. I samband med föreläsningarna anordnas elementarkurser.

Genom särskilda kommitterade, utsedda av institutets styrelse, anordnar denna även s. k. folkkonserter.

Dagens politiska och religiösa meningsstrider få icke indragas inom området för arbetarinstitutets verksamhet.

Institutets förvaltning omhänderhaves av en styrelse, bestående av 9 ledamöter, vilka utses av stadsfullmäktige.

Styrelsen väljer inom sig ordförande, vice ordförande och kassaförvaltare. Därjämte utser den föreståndare, som tillika är sekreterare och har institutets närmaste ledning sig anförtrodd.

Styrelsen anställer mot lämpligt arvode föreläsare samt lärare i elementarkurserna och föranstaltar om lämpliga lokaler för institutets verksamhet. Föreläsningarna skola hållas under minst 5 månader av året, fördelade på två terminer: höstterminen från medlet av september till medlet av december samt vårterminen från medlet av januari till medlet av april på så sätt styrelsen för varje termin bestämmer.

Redogörelse för institutets verksamhet offentliggöres årligen av styrelsen.

Två revisorer med suppleanter utses av stadsfullmäktige.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Jonna Bergman

010-2244754

BESLUT
2015-02-18

Diarienummer
206-1683-2015

Sida
1(3)

Delg kvitto Stiftelsen Göteborgs Arbetarinstitut
c/o Stadsledningskontoret
Juridiska Avdelningen
404 82 GÖTEBORG

Tillsyn av stiftelse

Beslut

Länsstyrelsen förbjuder förvaltaren vidare utdelning ur stiftelsen till dess ändringar har skett av stiftelsens ändamål.

Beskrivning av ärendet

Stiftelsen Göteborgs Arbetarinstitut bildades genom att Göteborgs Stadsfullmäktige beviljade ett belopp af 25 000 kronor, att ur Renströmska utdelningsfonden 1894 utgå och ställas under drätselkammarens förvaltning, med föreskrift att årliga afkastningen skulle till styrelsen för Göteborgs arbetarinstitut utbetalas för att till institutets ändamål användas.

Stiftelsen registrerades den 21 augusti 1997 i stiftelseregistret med ändamål att betala ut bidrag till styrelsen för Göteborgs arbetarinstitut för att användas till institutets ändamål.

I samband med granskning av stiftelsens årsredovisning, räkenskapsåret 2012, har Länsstyrelsen ställt frågor till förvaltaren angående Göteborgs Arbetarinstitut, dess ändamål och utdelning. På grund av otydligheter i förvaltarens svar förelade Länsstyrelsen förvaltaren att **inom sex månader** från delfäendet av Länsstyrelsens beslut den 26 maj 2014 lämna en redogörelse för följande

- 1) Vilken typ av organisation är/var Göteborgs Arbetarinstitut?
- 2) När bildades det och när upphörde det ?
- 3) En förklaring till varför Göteborgs Arbetarinstituts arbetsuppgifter övergick till kulturnämnden den 1 mars 1993.
- 4) Hur utbetalda bidrag överensstämmer med institutets ändamål?

Förvaltaren har lämnat svar på ovanstående punkter som följer.

1. Initiativtagare till bildandet av Göteborgs Arbetarinstitut togs av Edvard O Wavrinsky och dess syfte var att bereda kroppsarbetare allmännyttig kunskap genom föreläsningar om naturens och andens företeelser och deras lagar. Förvaltaren bedömer att arbetarinstitutet bildades som förening. Bidrag från stat och stadskassan var ett villkor för verksamhetens fortlevnad. Stadsfullmäktige antog 1930 ett nytt reglemente för institutet som trädde i kraft från 1932. Det innebar att styrelsen för Göteborgs Arbetarinstitut därefter är en kommunal nämnd.
2. Göteborgs Arbetarinstitut bildades 1883 i sin ursprungliga form. Genom reglementet som trädde i kraft 1932 kom Göteborgs Arbetarinstitut att vara

en egen kommunal nämnd fram till den 28 februari 1993. I samband med inrättande av Göteborgs kulturnämnd den 1 mars 1993 fördes verksamheten från Göteborgs Arbetarinstitut till Göteborgs kulturnämnd.

3. I kommunfullmäktiges beslut om budget och flerårsplaner för 1992-94 uttalas "För att få en bättre samordning och en helhetssyn inom kulturområdet bör en särskild kulturnämnd inrättas". I samband med inrättande den 1 mars 1993 av Göteborgs kulturnämnd fördes Göteborgs Arbetarinstituts arbetsuppgifter över till Göteborgs kulturnämnd.
4. Förvaltaren bedömer att utbetalda anslag för genomförande av musikunderhållningen i Slottsskogen väl överensstämmer med reglementet för Göteborg Arbetarinstitut.

Skälen till Länsstyrelsens beslut

Enligt 9 kap 3 § stiftelselagen(1994:1220) ska Länsstyrelsen ingripa, om det kan antas att en stiftelses förvaltning eller revisionen av stiftelsen inte utövas i enlighet med stiftelseförförordnandet eller bestämmelserna i stiftelselagen eller att förvaltaren annars missköter sitt uppdrag.

Enligt 9 kap 5 § samma lag kan tillsynsmyndigheten förbjuda förvaltaren att verkställa beslut eller om beslutet verkställts , förelägga förvaltaren att göra rättelse om det kan ske.

Med de svar och förtydliganden förvaltaren har lämnat, drar Länsstyrelsen den slutsatsen att det som kallades Göteborgs Arbetarinstitut bildat 1883 i vart fall upphörde 1993 när dess verksamheten fördes över till Göteborgs kulturnämnd. Något permutationsbeslut har inte visats. Det betyder att förvaltaren inte har kunnat främja Stiftelsen Göteborgs Arbetarinstituts ändamål i enlighet med den formulering stiftelsens ändamål har. .Däremot synes förvaltaren under åren ha främjat den verksamhet som en gång var Göteborgs Arbetarinstituts verksamhet. Det Länsstyrelsen finner anmärkningsvärt är att förvaltaren därigenom har gynnat sig själv och sin egen verksamhet.

För att förvaltaren ska kunna dela ut medel ur stiftelsen måste förvaltaren först ta kontakt med Kammarkollegiet för fråga om eventuell permutation av stiftelsens ändamål.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Göteborg, se bilaga(formulär 1)

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför nammunderskrifter.

Brita Rustad-Karlsson

Jonna Bergman